deVerdieping
Trouw

61STE JAARGANG NR 18106 DONDERDAG 30 OKTOBER 2003

OPLAAT (VVD) 5

'Prachtige verhalen, maar de consument gaat naar McDonald's voor een Big Mac.'

CHINA 6

'De mensenrechten zijn nu niet zo belangrijk. Het is goed dat de EU de boot niet mist.'

GETUIGE BIKKER 9

'Er is geen oorlog geweest in Nederland. Er waren in 1940 geen gevechtshandelingen.'

ROEL WESTENBRINK 21

'Als een kind inderdaad een poging doet tot reanimatie, wat dan als het niet lukt?'

UITGAVE TROUW B.V., WIBAUTSTRAAT 131, 1091 GL AMSTERDAM, POSTBUS 859, 1000 AW AMSTERDAM, TEL. (020) 562 94 44, FAX (020) 668 03 89, INTERNET www.trouw.nl E-MAIL redactie@trouw.nl BELGIË € 2,00.

INFORMATIE OVER BEZORGING: TEL. 0800 0557 PRIJS € 1,20

Veel kunst is vals en er komt steeds bij

Van onze kunstredactie

AMSTERDAM – Twintig procent van de kunst op de Nederlandse kunstmarkt is vals. Jaarlijks bieden de Nederlandse veilinghuizen ongeveer 50 000 kunstwerken aan. Naar schatting 10 000 daarvan zijn geheel of gedeeltelijk vervalst. Kunstkopers gaan zo jaarlijks voor miljoenen euro's het schip in.

Dit schrijven Sander Kooistra en Ard Huibers in het vandaag verschenen boek 'Valse kunst. Hoe de kunstkoper bedrogen wordt'.

Ongeveer de helft van de vervalsingen betreft grafisch werk. Vooral de etsen en litho's van kunstenaars als Picasso, Miró, Dali en Chagall worden veel gekopieerd of nagedrukt en vervolgens voorzien van een signatuur. Deze vervalsingen worden bij tientallen veilinghuizen en kunsthandels aangeboden en vooral aan jonge, onervaren kopers verkocht.

Maar daarnaast worden er ook nog duizenden valse schilderijen en tekeningen aangeboden.

Volgens Kooistra en Huiberts stijgt het percentage valse werken in Nederland voortdurend, aangezien er steeds nieuwe ver-

stelde eigenaren hun valse schilderijen op een vreugdevuurtje' verbranden", stellen de beide auteurs, die zelf ook op veilingen werden bedrogen en hun valse kunstwerken daarna via een veilinghuis weer op de markt hebben gebracht.

Volgens de auteurs zijn de brancheorganisaties van veilinghuizen en kunsthandelaren niet in staat om de handel in vervalsingen te beteugelen. De overheid houdt zich afzijdig en bij politie en justitie heeft de kunstmarkt een lage prioriteit. „De kunstmarkt is de meest ongeregelde bedrijfstak in de Lage Landen."

Directeur J. Ubbens van Christie's erkent dat er 'gerotzooid' wordt in de branche, vooral met grafiek, maar het 'hoge segment', waartoe hij grote veilinghuizen als het zijne en Sotheby's rekent, doet daar niet aan mee, zegt hij. Op veilingen van middelgrote en kleinere veilinghuizen maakt Ubbens wel mee dat kopers worden geflest.

Maar hij voelt zich niet geroepen om dan in te grijpen. „Ben ik mijn broeders hoeder?" Mede door deze 'discretie' en de zwijgplicht in de kunstwereld kan volgens de auteurs de handel in ver-

De foto van Tommy

De 17-jarige Maung Tha Yee liep vanuit zijn dorp in Burma vier dagen door de jungle naar de post van Artsen zonder Grenzen. De Burmees siert de omslag van 'De Onzichtbaren', de roman die Karel Glastra van Loon schreef na zijn verblijf van drie maanden in het vluchtelingenkamp Mae La in Thailand. Glastra van Loon was daar op uitnodiging van de Stichting Vluchteling. Zijn roman verschijnt vandaag, samen met het fotoboek dat Jan Bogaerts maakte in Mae La. Maung Tha Yee, die door Bogaerts werd geportretteerd, stond model voor Tommy, een van de karakters in 'De Onzichtbaren'.

DE VERDIEPING, PAGINA 15: VAST IN HET PARADUS FOTO JAN BOGAERTS

Eigenaren vrijer in verhogen van de huur

Van onze redactie politiek

DEN HAAG – Om de woningdoorstroming te vergroten, mogen verhuurders van minister Dekker (Vrom, VVD) vanaf 2005 de huren meer verhogen dan nu. Ook wil ze hen deels verantwoordelijk maken voor het betaalbaar houden van de huren voor mensen met weinig geld.

Nu mag de gemiddelde huurverhoging niet hoger zijn dan 0,4 procent boven de gemiddelde inflatie over de afgelopen vijf jaar. De woningcorporatiekoepel Aedes denkt aan 3 procent extra.

De minister wil meer flexibiliteit op de woningmarkt. Huurders blijven nu te lang in hun huis zitten. De huur is voor veel huizen te laag, stelt Dekker en daardoor is er geen prikkel te verhuizen. Op die manier bezetten mensen met een beter inkomen, de scheefwoners, te vaak een goedkoop huis. Mensen met een laag inkomen en starters kunnen dan niets betaalbaars vinden, krijgen een duurder huis en als compensatie een hoge huursubsidie.

Door de maatregel kan volgens Dekker de gewenste flexibiliteit worden bereikt. Ook wordt de prijs meer in verhouding tot de kwaliteit gebracht en het prijsverschil tussen oude en nieuwe huizen kleiner. Dekker hecht aan een vangnet voor de lagere inkomens. Ze wil de betaalbaarheid van het wonen waarborgen, maar ze vindt dat dat niet langer alleen een taak is van het rijk. Ze verlangt ook van verhuurders een bijdrage. Die zouden een deel van de huur bij mensen met een laag inkomen niet kunnen verrekenen. Of zij kunnen een deel van de woonlasten compenseren.

deVerdieping

Op weg naar een Amerikaans bestel

De Nederlandse politiek krijgt steeds meer Amerikaanse trekken. Directe democratie lijkt het antwoord op de kloof tussen 'Den Haag' en de burger. PvdA-leider Wouter Bos gaat het verst met de suggestie de minister-president, de Europees commissaris, de president van de Rekenkamer én de vice-voorzitter van de Raad van State rechtstreeks te kiezen. Hij wordt gewaarschuwd: zo wordt de politieke crisis alleen maar groter.
PAGINA 17

MENSEN	2
NEDERLAND	3,4,9
ECONOMIE	5
EUROPA	6
WERELD	7
FAMILIEBERICHTEN	8
BEURS	9
SPORT	11
DE VERDIEPING	15/21
RELIGIE EN FILOSOFIE	16
KUNST	18
LEVEN	19
FILM	20
PODIUM	21
MEDIA	25

KRO kiest held uit 300 genomineerden

Nederland snakt naar helden. Maar échte helden lopen niet met hun daden te koop. Juist daarom wil de KRO ze dit jaar weer in het zonnetje zetten. KRO-mediadirecteur Ton Verlind: „Niet voor niets heeft de huidige paus meer mensen zalig verklaard dan zijn voorgangers. Deze tijd heeft iconen nodig." De KRO zond vorig jaar voor het eerst de verkiezing van 'De Held van 2002' uit. De finale trok bijna één miljoen kijkers. Ook dit jaar wordt weer één held verkozen uit driehonderd nominaties.
PAGINA 2

Trouw DONDERDAG 30 OKTOBER 2003

de Verdieping

religie&filosofie | 16
Landverhuizers van Van Mieghem

kunst | 18
Zadkine en zijn navolgers

leven | 19
Samenleven op Cyprus

podium | 21
Geschiedenisles verplichte kost

FOTO'S JAN BOGAERTS

De 18-jarige Mupee woont in Burma, in een dorp niet ver van de grens met Thailand. Ze is met haar zes weken oude dochter Ka Mwe Paw naar Thailand gelopen. Omdat er in Burma geen medische zorg is, komen mensen uit de grensstreek naar Artsen zonder Grenzen in het vluchtelingenkamp. Na behandeling keren ze meestal terug naar hun dorp.

Saw Bu Gay is 30 jaar. In het Mae La kamp heeft hij een stukje grond aan de rivier, zoals veel andere bewoners. Ze verbouwen er allerlei groenten. De grond is vruchtbaar. Probleem is alleen dat de rivier bijna eens per jaar buiten de oevers treedt. Het waterpeil kan meters stijgen. Op de plaats van het kamp zou permanente bebouwing niet eens mogelijk zijn.

Vast in het paradijs

Tienduizenden vluchtelingen uit het dictatoriale Burma wonen al jaren in 'tijdelijke' vluchtelingenkampen in Thailand. Een Nederlandse schrijver voegde zich met zijn gezin drie maanden bij hen. En een Nederlandse fotograaf zocht hen op.

Vluchtelingen

Willem Schoonen

'Als je aankomt, denk je: dit is het paradijs. Het ziet er idyllisch uit. Een prachtig landschap. Pas als je goed kijkt, zie je dat mensen een prothese hebben in plaats van een been. Een arm missen. Of blind zijn. En hoor je de verhalen over het geweld, en de landmijnen.'

Fotograaf Jan Bogaerts bezocht Mae La in Thailand, een kamp voor vluchtelingen uit Burma. Enkele tienduizenden vluchtelingen wonen er – voornamelijk Karen, de grootste etnische groep op Burma. Een nieuwe generatie groeit er op.

Bogaerts werkte er samen met zijn vriend, de schrijver Karel Glastra van Loon, die met zijn gezin drie maanden in Mae La doorbracht op uitnodiging van de Stichting Vluchteling. Meer schrijvers zullen hem volgen, in andere vluchtelingenkampen. De enige opdracht die ze van de stichting meekrijgen is iets met hun ervaringen en waarnemingen te doen. Glastra van Loon schreef een roman, 'De Onzichtbaren', die vandaag verschijnt, samen met het fotoboek dat Jan Bogaerts maakte: 'De Onzichtbaren in beeld'.

Het boek vertelt het levensverhaal van Min Thein, die bij een aanval van het Burmese leger door granaatscherven blind raakt. Een verhaal, niet alleen over de strijd in Burma, maar ook over het leven in een vluchtelingenkamp, en over de verschillen die groeien tussen de eerste generatie vluchtelingen en hun nakomelingen, die Burma alleen kennen uit verhalen.

Glastra van Loon: ,,Veel jongeren in Mae La droomen ervan terug te gaan naar Burma. Maar ze hebben geen idee van het leven daar. Burma is een agrarisch land. Maar die jongeren willen erheen als dokter of huiprverlener. Van het teilen van groenten en rijst weten ze niets, in tegenstelling tot hun ouders."

De ouderen houden vast aan de normen en waarden van het Karen-volk in het land dat ze moesten verlaten. In Mae La heersen taboes die Burma al lang niet meer kent, zegt Glastra van Loon. Jongeren verzetten zich daartegen, en vestigen zich in het nabij gelegen grensstadje Mae Sot, als ze de kans krijgen.

De wetten van de Karen

In 'De Onzichtbaren' komt een van de hoofdpersonen, Tommy, voor de rechter vanwege zijn verhouding met een getrouwde vrouw. Thra Jessay Kay Nay treedt op als zijn verdediger. Uit de roman, het begin van zijn pleidooi:

„De wetten die onze grootvaders aan elkaar doorgaven waren bedoeld voor een andere tijd, voor een ander Karen-volk dan het volk dat wij vandaag de dag zijn geworden. Wij waren een volk van kleine gemeenschappen, dorpen van duizelig enkele families, waarin iedereen op elkaar was aangewezen. In zulke gemeenschappen kan overspel dodelijk zijn voor iedereen, omdat het de leden van de gemeenschap uiteen kan drijven, de een kan opgetten tegen de ander, waardoor de dingen die gebeuren moeten – het zaaien, het oogsten, de jacht, het onderhoud aan de huizen, al die dingen die niemand alleen kan doen en die slechts kunnen worden uitgevoerd in gezamenlijkheid – erbij inschieten. Daarom was de wet hard, maar wij. Maar in zulke gemeenschappen leven wij niet meer. Wij wonen in een kamp met vreemdgelaatsmensen, we worden goed door hulporganisaties uit verre, rijke landen. We hebben de zeggenschap over onszelf verloren. En daarmee heeft ook de wet zijn wijsheid verloren. Wij zullen nieuwe wetten moeten ontwerpen die rekening houden met de wereld waarin wij vandaag de dag leven."

De 32-jarige Saw Nor woont al zeven jaar in het kamp Mae La. In Burma vocht hij met de Karen National Union (KNU) tegen het Burmese leger. Saw Nor was mijnenruimer. In december 1989 raakte hij ernstig gewond door een mijn; hij is blind en mist delen van zijn armen. Achter Saw Nor is zijn jongste zoon te zien, die in het kamp is geboren.

Saw Nay Ta Wah en Saw Monday Htoo, beiden 15 jaar, zijn dikke vrienden. Ze zijn geboren in het kamp Mae La en kennen Burma alleen uit de verhalen van hun ouders en anderen. Veel jongeren willen terug, maar hebben geen idee wat ze zouden moeten doen om in Burma te overleven.

Ephimenco

Vanzelfsprekend gun ik mijn Italiaanse vrienden hun devote liefde voor het marteltuig waarop Jezus zijn laatste uren heeft doorgebracht. Want wat zou de laars zijn zonder het kruis? Wat mij betreft zou een radicale omwenteling in de christelijke symboliek welkom zijn. Een gegnagelde Christus op een vulgair stuk hout, die zijn doodstrijd al tweeduizend jaar ondergaat, blijft ik een buitengewone pessimistische boodschap vinden. Maar ook ik worstel met mijn contradicties. Of zou het de fascinatie voor de dood zijn? Amper twee maanden geleden zat ik in de kerk van Pietrasanta tegenover de stervende verlosser te mediteren. Ik was de benauwde nacht ontvluucht de piazza en de luidruchtige toeristen. Zoals vaker gaven het kruisbeeld en het zicht op het stille leed van de man uit Nazareth mij een onbeschrijfelijke rust. En zo is het sinds mijn kindertijd. Niets kan mijn gemoedstoestand van ongelovige beter ten goede komen dan deze contemplatie, in de eenzaamheid en het halfduister van een verlaten kerk.

Maar wat voor effect zou een kruisbeeld aan de muur van een klassiekaal van een openbare school op mij sorteren? Ik vermoed alleen irritatie en onbegrip. In die zin ben ik blij met de provocerende actie van de Italiaan Adel Smith, de man die het via de rechter voor elkaar heeft gekregen het kruisbeeld weg te laten halen op de school van zijn kinderen. Heel Italië schreeuwt moord en brand. En wat me vooral verbaast is dat ook linkse politici zich bij de meute der hypocrieten hebben gevoegd.

Adel Smith is een moslim en dit maakt zijn actie meer dan verdacht in de ogen van katholieken. Hoezo? Heb je eindelijk een moslim die de strikte naleving van de scheiding tussen kerk en staat voorstaat en het is nog niet goed. Adel Smith is een zeldzaam exemplaar en je moet hem in de watten leggen, koesteren en knuffelen. Hij kan een functie van wegbereider vervullen in een religie die die bewuste scheiding nog moet leven spelen. Hij greft ons, voorstanders van de neutraliteit van de staat, een formidabele aanzet om alle geloofsuitingen uit openbare gebouwen te weren. Dankzij Adel Smith zullen zijn geloofsgenoten voortaan meer begrip kunnen opbrengen als bedekte scholieren wordt gevraagd hun hoofddoek af te doen alvorens hun klaslokaal te betreden.

Sylvain Ephimenco